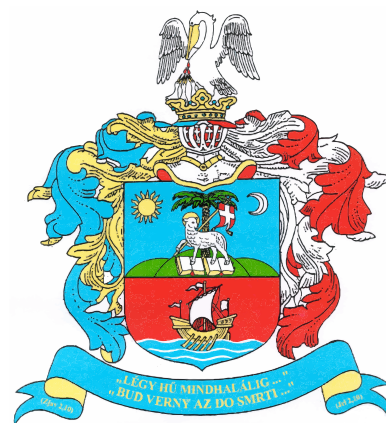

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

XCI. évfolyam

4. szám

2020. április

Ára 0,50 €

BÉKESSÉG NÉKTEK!

Olyan időket élünk, amikor saját bőrünkön tapasztalhatjuk, mit jelent bezártságban lenni. Megérezhetjük milyen, amikor gyülekezeteink nem gyülekezhetnek. Belekóstolhatunk egy olyan létbe, amelynek nem része a széles közösségben megélt istentisztelet, bibliaóra vagy más gyülekezeti és igei alkalom. Sőt, ha meggondoljuk, más sem része. A hétköznapok és ünnepnapok általunk megszokott rendje kifordult önmagából a veszély hírére. A kór neve: koronavírus. Otthonunk falai között, bezárt ajtóink mögött várjuk, hogy elmúljon a vész... Ebben a bezártságban azonban mégis közelít az ünnep, a húsvét. Amikor az elmúlás nemcsak személyes egészségügyi gondokon keresztül, hanem világvárványnak nevezett ismeretlen, veszélyes vagy veszélyesnek vélt bajként is kopogtat, íme szembejön velünk maga az Élet, a feltámadt Jézus Krisztus!

Húsvét estéjén a tanítványok is félnek, ők is zárt ajtók mögött vannak. Próbálják valahogy átvészelni a helyzetet. Az ige szerint erre az elővigyázatos viselkedésre a zsidóktól való félelem miatt van szükség. A tanítványok attól tartanak, hogy Mesterük után most ők következnek. Ez a félelem magyarázza, miért olyan tartózkodóak a Feltámadotról szóló korábbi híradásokkal szemben. Mi van, ha mindez csak eszköz, hogy előcsalják őket rejtekükből, és megöljék őket is?!

Bizony, Krisztusban hinni nagyon könnyű, ha az egész nép hozsannázik, és őt követi, de nagyon nehéz, amikor ellenségesé válik a környezet. Ilyenkor sokan kettős életet élő embereké válnak. Olyanokká, akik a templomban csendesen ülnek, és esetleg még figyelnek is, de a templomon kívül már kevésbé látszik az életükön, hogy ott voltak. Akik odahaza kedvesek és

figyelmeseek, de ha változik a közeg, változnak ők is, és rögvest előkerül a faragatlan modor.

Ám a bezárkózott és ijedt tanítványokat mégsem hagyja magára Jézus. Megjelenik, megáll a közepén, és így köszönti őket: „Békesség néktek!” (Jn 20,19). Mennyire nagy szükségük van a mindenkori tanítványoknak az Úr Jézus jelenlétére, szavára és a tőle jövő békességre! Majd megmutatja nekik a kezét és az oldalát. Miután pedig Krisztus megismétli a köszöntését, rálehel a tanítványokra, és ezt mondja: „Vegyetek Szentlelket!” (Jn 20,22).

Szentlélek nélkül ugyanis nem tudnak hitelesek lenni, a legnagyobb igyekezetük mellett sem tudják továbbadni a Jézusról szóló üzenetet. Ez az a pillanat, amikor hitükben megerősödnek, mert átélik az Úr helyreállító, felegyenesítő, életet adó erejét! Az Úr Lelke betölti őket, és félelmük tovatűnik. Mert nem a félelemnek lelkét kapják, hanem az erőt, a szeretetet és a józanság lelkét (2Tim 1,7).

Ami az első húsvét estéjén történt, az – micsoda kegyelem – időről időre, vasárnapról vasárnapra velünk is megtörténhet! Félelemben élő, sokszor ellenszélben haladó, másoktól tartó, békétlenkedő vagy az életükért reszkető tanítványokként, nekünk is arra van szükségünk, hogy Jézus Lelke és szeretete betöltsön bennünket! Arra, hogy kiűzze szívünkéből a félelmet, és hogy Urunk hozzánk szóljon, velünk beszéljen, hogy békessége a mienk lehessen! Így, szava és Szentlelke által ma is láthatjuk Őt! Az ének szavaival kérjük hát könyörögve mi is feltámadt Urunkat: „Szólj hozzánk, Uram, csendesen és édesen! Félelmünk mindjárt széled, és lelkünk is e szózatától, mint harmattól a hervadt virág, éled” (208. dicséret 5. vers).

Kendi Csaba

A KÖZÖSSÉG EREJE

„Ezek pedig kitartóan részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban.” (ApCsel 2,42)

A koronavírus következtében kialakult helyzet egy olyan dolgot hozott magával, amit az én generációnak még sohasem kellett megélnie: nevezetesen, hogy tilos megtartani az istentiszteletet. Persze, teljesen más az indok, mint az előző generációk idejében. Míg akkor a politikai helyzet hozta a korlátozást, addig a mostani időben a járvány következtében életbe lépő szigorítások idézik ezt elő. Míg a múltban bátorságnak számított a keresztyénellenes államberendezkedés ellenére megtartani az istentiszteletet, addig a járvány idején keresztyéni felelősségünk teljes tudatában, ugyanakkor nem a félelem lelkével, szükséges teljesítenünk az állami rendeleteket. Én a saját életemben is megtanultam már, hogy nem várt, nehéz helyzetekben azt kell kérdeznünk, hogy mi a célja ezzel az Úristennek, mire akar bennünket megtanítani?

Vasárnap délelőtt itthon ültünk a feleségemmel, és több igehirdetést is meghallgattunk online. Jó volt hallgatni a kollégákat, és érdekes volt, hogy ugyanarról az igeszakaszról két igehirdetést is meghallgattunk. S mégsem gondolom, hogy bármelyik is egyenértékű lett vol-

na egy istentiszteleten való részvétellel. Ennek okát éppen olyan nehéz megfogalmazni, mint azt, hogy miért kell azt a gyereket elvinni az istentiszteletre, aki még a szavakból semmit vagy nem sokat ért. Egyszerűen érzi, hogy az istentiszteleten maga az Úr is jelen van a Szentlelke által. Előtte borul le egy egész gyülekezet, mint egy élő organizmus a Teremtője előtt. Ez tehát a közösség ereje.

A fenti ige az első gyülekezet életét írja le, nem rendkívüli, hanem rendes időben. Ennek alapján az egyház alapvető tevékenysége a tanítás, a közösség, a kenyér megtörése és az imádság. Teljesen világos, hogy a most kialakult helyzet a közösségi élmény vagy esemény lehetőségét vonja meg tőlünk. Akárhogy is nézzük, az istentisztelet egy közösségi esemény, amit nagyon nehéz másképpen pótolni. Bár mind becsülendők a világhálón történő igei szolgálatok, hiszen jelen pillanatban más lehetőség nincs is, de ugyanakkor annak is tudatában kell lennünk, hogy ez soha nem pótolhatja a személyes találkozást. Világunkban a kapcsolatfelvétel, éppen annak egyszerűsége miatt leértékelődött, bár ugyanakkor látjuk az információ áramlásának életet megkönnyebbitő hatásait is. Azonban a mostani idő talán ráirányítja a figyelmünket a közösség értékére. Ezeket az áldásokat nehéz megfogalmazni, nehéz szavakkal leírni

azt, hogy mit jelent egy szívvel és egy lélekkel dicsérni az Urat. Azonban az biztos, hogy koinónia nélkül diakónia, azaz szeretetszolgálat sincs. Mi a teendő olyan időben, amikor a keresztyénség egyik legalapvetőbb építőköve, a közösség kerül veszélybe?

Jézus Krisztus a működésének kezdetétől fogva kisebb közösségeket épített. Kezdve a tanítványok körétől, a családon át, akiknek az életét megváltoztatta, amikor a betegét meggyógyította, egészen a húsvét vasárnap reggelén a sírhoz induló asszonyokig. Húsvét közeledtével elgondolkozhatunk azon, hogy melyik közösségbe tartozunk bele azok közül, akik végigkísérték Jézus útját a kereszting. Ott vagyunk-e a tanítványokkal az utolsó vacsorán, vagy Péterrel a tűznél a tagadás pillanatában vagy a „Feszítsd meg!”-et kiáltó tömegben vagyunk? Egy helyen biztosan ott vagyunk: mégpedig a kereszt alatt, mert a kereszt mellett senki sem mehet el reakció nélkül. De kérdés, hogy itt is a fejét ingató tömeggel vagy a szétfutott tanítványokkal tartunk, vagy azzal a kicsi közösséggel, amelyik értette, hogy a kereszten nem egy nagy vesztes függ, hanem a világ Megváltója.

Adja az Úr, hogy győzedelmes húsvétot ünnepelhessünk egymás hite által épülve!

Haris Szilárd

GYŐZELEM – ÚJ ÉLET

Az utolsó napokban, hetekben nagyon ránk nehezedett az a tény, hogy korlátozva vagyunk, hogy nincs szabad mozgásunk, nem tehetjük azt, amit eddig teljesen természetesnek vettünk. Nem találkozhatunk, nem beszélgethetünk egymás mellett, nem utazhatunk. Úgy érezzük, hogy paralizálva van az életünk, mintha kicsit megállt volna minden. Nemcsak a korlátozások, hanem a félelem az, ami leginkább megbénít, leállít. Szinte felfoghatatlan, hogy egy olyan kicsi organizmus, amit nem is látunk, amiről még 130 évvel ezelőtt nem is tudták, hogy létezik, ilyen nagy veszélybe tudja sodorni az embert, az egész világot.

Ismerős egy kép a Bibliából, amikor ugyanígy a félelem miatt zárva maradtak az ajtók. Úgy gondolták, hogy legyő-

zettek, nincs kiút, vége van mindennek. Hogy a halál győzedelmeskedett, hogy diadalt aratott az élet felett. És valóban nem volt folytatása annak, ami addig volt. Annak egyszer s mindenkorra vége szakadt, lezárt úgy lett. Nem lehetett úgy tenni, mintha semmi nem történt volna. Valami elmúlt, megszakadt.

Mi is ezt éljük át sokszor az életünkben. Valami lezárul, talán rossz eredménnyel fejeződik be, elmúlik, csaldunk; talán mi is úgy tekintünk vissza, mint az emmausi tanítványok: pedig mi abban reménykedtünk, azt gondoltuk, hogy...

A halál csak látszatra győzött, csak úgy tűnt, hogy diadalmaskodott. Mert a félelem és bezárt ajtók ellenére az élő Krisztus mégis megáll közepén! Még-

is legyőzte a halált! Látszatra legyőzhet bennünket minden, ami félelmet kelt, de a biztos a győztes és élő Úr. Az, aki azt mondja: „Békesség néktek!”

A győzelem nem jelenti azt, hogy ott folytatjuk, ahol abbahagytuk! Hanem úgy folytatjuk, hogy a halálból az új életre kelhetünk. Vége lesz mindennek, ami félelmet okozott. Másként megyünk tovább, úgy mint aki kipróbált, úgy mint aki tűzön ment át. Átértékelve mindent, hátrahagyva azt, ami elmúlt. Előre tekintve, biztos alapra állva, ami soha nem múlik el! Ezért győzött és adott új életet a mi feltámadott Urunk, hogy mi másként, megváltozva lépünk ki a zárt ajtók felnyitásakor.

Csonthó Aranka

VAGYON IMMÁR HELY KASSA VÁROSÁBAN...

Szarus László

A 16. század második felében Kassa evangélikus város volt. A városi tanács az ún. kassai gondolat fényében mintegy 100 éven át mindent elkövetett, hogy ez így is maradjon. Így pl. egy 1581-ből származó feljegyzés szerint külön intették a tanítót, hogy az iskolában ügyeljen, „nehogy oda valami kálvinista tan behatolhasson!”

A katolikus közösség is kis létszámú volt, ám a klérus 1597-ben a városba költöztette az egri káptalant. 1604. január 6-án Belgiojoso kassai főkapitány ágyúkat szegezve a nagytemplomnak, a város bírójától erőszakkal elvette a templom kulcsát, s az egri káptalannak adta. Ekkor a megalázott városi tanács szövetkezett Bocskaiival. A református erdélyi fejedelem csapataival 1604. november 11-én bevonult Kassára, és az evangélikusok visszakapták templomaikat. A magyar ajkú evangélikusok lelkészeként 1606 tavaszán Alvinczy Péter református prédikátor érkezett a városba. Prédikációit a reformátusok is szívesen hallgatták. Az unió gondolatával hittegette őket, melyet az evangélikus egyházba való beolvadásukkal képzelt el. Az 1613-os országgyűlésen azzal érvelt, hogy „...egy igaz biblica religio vagyion itt”, és a klérus Jászóra tette át az egri káptalant, és sokáig nem volt plébános a városban. Alvinczy az evangélikus reverzálist is aláírva haláláig, 1634-ig harcolt az evangélikus ügyért. 1644. március 12-én I. Rákóczi György erdélyi fejedelem bevonult Kassára. A városi tanács kikötése szerint csak az egykori királyi ház kápolnájában, saját lelkészével tarthatott udvari istentiszteleteket (aulica

ecclesia). Ám a fejedelem a királyi ház kápolnáját megnyitotta a hívek előtt. 1644. március 27-én, húsvét első napján hivatalosan megalapította a kassai református egyházat, teljesítve a hívek évszázados álmát. A zsúfolásig telt teremben az úrasztala is meg volt terítve, rajta a fejedelem által készített – Rákóczi és Lorántffy címerrel ellátott – két, dús aranyozású ezüstkanna és egy tányér az úrvacsorai kenyér számára. A Kassai kálvinista krónika szerint egy református szemtanú azon a napon feljegyezte: „Vagyon immár hely Kassa városában, ahol félelem nélkül, maguk módja szerint imádkoznak a nagy Istent.” Az evangélikus városi tanács továbbra is a kassai gondolat megvalósítására törekedett. A reformátusokkal szembeni ellenségeskedés több éven át tartott, a – gyakori kassai vendég – fejedelem halála után különösen kiéleződött. Bár 1647-ben az országgyűlés 18. és 19. törvénycikkelye biztosította a vallásszabadságot, a várost kötelezve, hogy jelöljön ki alkalmas helyet katolikus és kálvinista egyházi épületeknek, ám a rendelet végrehajtása 1650 februárjáig váratott magára. Ekkor Pálffy nádor személyesen ment Kassára, hogy az 1647-es törvényt érvényesítse. A reformátusok felépítették a mai Mészáros utcában található – orsolita – templomot, de azt az ellenreformáció idején elkobozták. A gyülekezet kiszorult a városból, és az akkori református temetőben épített deszkatemplomot kb. száz éven át használták. Napjainkban a jégkorongstadion áll ott.

A kassai reformátusok a türelmei ren-

delet után jöhettek be ismét a városba, és 1804-ben egy használaton kívüli, hajdani fegyverraktárt vettek meg, immár a harmadik templom céljaira. A templomhajó belső oldala a város várfala volt a közepkorban. 1895-ben Munkácsy József építész, kassai presbiter – saját költségen – 40 m magas, újromán stílusú, történelmi motívumokkal díszített tornyot építtetett. Orémus Zoltán esperes, a kassai magyar ajkú gyülekezet lelképásztora elmondta, hogy jelenleg kívülről folyik a református templom restaurálása, ezért nem sok látható az épületből. A többéves munka első szakaszában a hajó külső oldala és a torony kis része újult meg. Most a templomtorony került sorra, és fentről lefelé folynak a munkálatok, majd a torony lenti és a hajó udvar felőli része következik. Az egykori fegyverraktárból átalakított templombelső 350 fő befogadására alkalmas. A templomot 1811. szeptember 20-én szentelte fel Mihályi Kovács István, az akkori lelképásztor, de a felújítás egyes szakaszainak évszámát – 1808 és 1810 – a falak ma is őrzik. Az 1811-ből származó szószeiken látható képek valószínűleg egy amatőr művész alkotásai. Inkább csak fantáziaképek, mert nem igazán lehet bennük felfedezni a Biblia történeteinek kapcsolódó motívumokat. Az 1886-ból származó Amster cég által gyártott orgonát 2002-ben újították fel. Azt is megtudtuk, hogy Kassán egy magyar ill. egy szlovák ajkú református gyülekezet működik, és ebben a templomban tartja alkalmait. A szlovák ajkú gyülekezet létszáma ötven, a magyar ajkú pedig nyolcszáz főből áll. Amikor Orémus Zoltán huszonkét éve megkezdte kassai szolgálatát, akkor még egy, vegyes ajkú gyülekezet működött a városban, és a választók névjegyzékében mintegy kilencszázán szerepeltek. Azóta változott a helyzet. A közösség 2002-ben vált ketté, az 1644-ben alakult magyar és az 1945-ben alakult szlovák ajkú gyülekezetre. A templomlátogatók többségét inkább az idősebb korosztály tagjai teszik ki, de szép számban akadnak fiatalok is. A tavalyi évben a magyar gyülekezetben négyen, a szlovákban heten konfirmáltak. 2019 októberében adták át a harmincnégy férőhelyes református óvodát, mely hordozza a reményt, hogy a kassai reformátusok még sokáig fennmaradnak.

Fritz Beke Éva

AMIKOR AZ EMBER VAN AZ ISTEN HELYÉN...

Gondolatok a liberális világról és a liberális világ liberális keresztyénségéről

Ahmed Zayan

Egyre furcsább hírek jönnek a nyugati világból. Az iskolákból eltávolítják a keresztyén szimbólumokat. A katolikus Spanyolországban, a Real Madrid focicsapat címeréről leveszik a keresztet, mert az zavarja a csapat arab szponzorait. 2015 novemberében Stockholm leszbikus püspöke, Eva Brunne jelentette ki, hogy el kellene távolítani a keresztet a város Tengerésztemplomáról, hogy abból egy ökumenikus imahely legyen, ahová muszlim, hindu és minden más felekezetű ember is bemehet. Tavaly ősszel Ferenc pápa LMBTQ-párti érseket nevezett ki bíborossá, és James Martis SJ jezsuita szerzetes szentmisét mutatott be tavaly nyáron New Yorkban az „LMBT Pride” vagyis a „meleg büszkeség” felvonulás tiszteletére. Ez a szerzetes egyébként a Vatikán kommunikációs tanácsadója...

Érezzük, hogy nagy a baj, de alig merünk róla beszélni. Ugyanis aki kinyitja a száját, az abban a pillanatban homofób, xenofób, idegengyűlölő és fundamentalista lesz a mai felfogás szerint. Ez nem vicc, hiszen már az ezredfordulón megszületett az az európai bizottsági határozat,

amely diszkriminációnak mondja, ha pl. a homoszexualitást erkölcstelenségnek nevezik, vagy ha az egyházak házasságkötési tilalmat tartanak fenn az azonos neműekkel szemben.

Egyre gyakrabban halljuk, hogy ennek a sok-sok „furcsaságnak” a liberalizmus a melegágya. Mit jelent ez a szó? A liberalizmus szabadelvűséget jelent, ami az egyén szabadságjogára építi fel az egész közösség szabadságeszményét és közösségi értékrendjét. Ez pedig szemben áll a korábbi istenedetű felfogással. A szabadelvűséget meghirdető nagy francia forradalom (1789) előtti időkben a társadalmak az isteni rend alapján épültek fel. Az államok a maguk belső rendjét az Isten által legitimizált uralkodón (apostoli király) keresztül fogadták el. Ez változott meg a „szabadság, egyenlőség, testvériség” jelszó következtében. A rend kiindulópontja nem az Isten, nem az Istentől való törvény és nem az Isten által szentesített uralkodó, hanem maga az ember lett. Ez a társadalmi látás úgy gondolja, hogy az egyének jobban tudják, hogy mi a jó nekik, irányítsák hát magukat. Mi, keresztyének azonban azt valljuk, hogy Isten vezet minket földi életünk során is, vagyis „Istennek kell inkább engedelmességnünk, mint az embereknek” (ApCsel 5,29).

Nyugat-Európa az emberi érdekek szerint építette fel társadalmait, s ezzel háttérbe szorult az Isten. Ez leginkább az ember érzéki életének szabadosságában mutatkozik meg. Nagy viták folynak a nemiség kérdéséről. „Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette, férfivá és nővé teremtette őket” (1Móz 1,27). Vagyis két nemet teremtett az Isten. A mai – ún. LMBTQ – felfogás szerint pedig ennél sokkal több nem létezik. Egy átfogó, nyolc országban végzett felmérés szerint a megkérdezett katolikusok többsége úgy gondolja, hogy az egyháznak „felül kellene vizsgálnia a jelenlegi tanítását az LMBTQ ügyekről. Az „Egyenlő Jövő” nevű felmérés adatait 2018 októberében hozták nyilvánosságra Rómában. Tiernan Brady kampányigazgató ekkor mondta a következőket: „az egyház jelenlegi tanítása a témáról és hozzáállása az LMBTQ emberekhez káros a fiatalokra nézve, ezért a többség az egyház változását várja”. Ebben a mondatban

megtaláljuk a romlás okát: az emberek az egyház (meg)változását várják. Vagyis kilépett a világ abból az igei alapállásból, hogy Isten a maga képmására teremtette az embert, s egy olyan útra lépett az emberiség, amikor az ember akarata, elvárása és vágya szerint akar megalkotni magának egy istenképet és ehhez egy számára kedvező egyházat.

A 21. századot azzal kezdte a Nyugat keresztyénsége, hogy az egyház évezredek tanítását megváltoztatva olyan keresztyénnek mondott felekezetek jöttek létre, amelyek kimondottan az azonos neműeket tömörítik. Vagyis ezek az „egyházak” (22 országban több mint 300 gyülekezetéről beszélünk) nem Isten ígéje miatt, hanem az emberek nemi orientációja miatt jöttek létre. Túl szigorúnak érezték az Isten törvényét, hát alkottak egy „új egyházat” maguknak.

Hogyan tekintsünk erre a jelenségre? A Szentírás fényében csak úgy tudjuk értelmezni a dolgot, hogy eljött az idő „amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük” (2Tim 4,3). Az sem véletlen, hogy a nyugati keresztyénség erőteljes romlása éppen a nemiség kérdésében gyökerezik: „Akik bölcseknek mondják magukat, bolonddák lettek, és a halhatatlan Isten dicsőségét felsejélték halandó emberek, sőt madarak, négy lábúak és csúszómászók képmásával. Ezért kiszolgáltatta őket Isten szívük vágyaiban a tisztátalanságnak, hogy meggyalázzák egymás testét” (Róm 1,22–24).

Mi hogyan viszonyuljunk ehhez a jelenséghez? Úgy, ahogy Pál tanította Timóteust: „mindazokat, akik kegyesen akarnak élni Krisztus Jézusban, szintén üldözni fogják. A gonosz emberek és ámtók pedig még tovább mennek a rosszban, tévelyegve és másokat is megtévesztve. De te maradj meg abban, amit tanultál, és amiről megbizonyosodtál, tudván, kiktől tanultad” (2Tim 3,12–14). És ne feledjük, hogy nekünk nem a világ szerint, hanem a Szentíráshoz igazodva kell élnünk és látnunk, s így kell értékelnünk a környezetünket is. Közeledik az idő, amikor „mindenki gyűlöl majd titeket az én nevéért, de aki mindvégig kitart, az üdvözülni fog” (Mt 10,22).

Somogyi Alfréd

BÁR A LÉNYEGET MÉG NEM ÉRTHETED, AMÍG NEM ÉLTÉL NEHÉZ ÉVEKET

Az emberre sokszor váratlanul támad a veszedelem. Személyes életünkben ezt olykor megtapasztaljuk. Gyakran hallunk balesetokról, ismerünk olyan embereket vagy családtagjaikat, akik már szenvedtek egy váratlan eseménytől. Tudunk olyan embertársainkról, akikre váratlanul tör rá egy súlyos betegség. Sokszor elgondolkodunk a miérteken. Amikor pedig az egész ismert világ szembesül a váratlanul, akkor keresztyén emberekben és közösségekben is feltörnek a kérdések: Isten akaratából van mindez? Hol van ilyenkor az Isten? Bűnösebb és felelőtlenebb az a nép, akit jobban sújt a járvány, mint az, akit kevésbé? Vagy egyáltalán miért teszi ezt velünk az Isten? Büntetés ez vagy figyelmeztetés, vagy mindkettő együtt? Mert virológiai magyarázatokat az orvostudomány letesz az asztalra, de ez már a következményre ad választ, és nem az okot kutatja.

Miközben a nyugati filozófia a posztmodernitásról beszél, és azt sugallja, hogy a racionális világkép egyre jobban háttérbe szorul a ma élő ember gondolkodásában, azért mi még racionalisták vagyunk. És nem csupán mi, az új évezred elején élők, hanem azok voltak már őseink több generációra visszamenően. Nagy rendszerekbe illesztjük a világ valamennyire értelmezhető részét, és azt gondoljuk, hogy mindent meg kell magyaráznunk. Egy nagy, értelmezhető és igaz rendszer elemeként élünk mint egyének, családok, közösségek, népek és ez az egész társadalom. Amikor váratlanul valami történik, akkor pedig egy pillanat alatt összezavarodunk. A 19. század végén Európa népei meg voltak győződve arról, hogy nem lesz több háború. Ez a korszak a boldog békeidők megnevezést kapta. Ekkor a lelkészek egy része nem tartotta fontosnak, hogy Istenről mint megváltóról és gondviselőről prédikáljon, hisz minden rendben volt a világgal. Legalábbis úgy gondolták, hogy rendben van. Majd teljesen váratlanul jött az első nagy világegyetem. Az akkori politikai és társadalmi elit azt hitte, csak egy rövid kis háború lesz, ami csupán egy szűk réteget fog érinteni. Tévedtek. Jött a négy évig tartó világháború, Trianon, egy kis rákészülés után az újabb öldöklés, amely az elsőnél még nagyobb és még pusztítóbb lett. Nagyszü-

leink gyerekként élték végig az első, majd felnőttként a második világegyetemet, utána a kommunizmus tombolását, a padlások kiséprését. Miért érte őket ennyi szenvedés? Talán gonoszabb nemzedék volt, mint amilyenek mi vagyunk? Ha pedig a baj figyelmeztetés Istentől, akkor őket jobban figyelmeztette az Isten, mint minket? Meggyőződésem, hogy ezek rossz kérdések. A keresztyén hit lehetőségét más irányból kell megragadnunk.

Több évet vett igénybe, amíg megértettem, hogy a Biblia üzenete nem egysíkú és egyáltalán nem felszínes. Az írott ige üzenete rétegekből áll össze. Egy kép használatának a segítségével ez olyan, mint egy virágos kert, ahol a különböző virágok nem egy időben virítanak és hervadnak el. Más-más időszakban mást és mást kell keresnünk. Aki augusztusban keres hóvirágot abban a kertben, az rosszul fogalmazza meg az igényét. Jiří Mrázek prágai újszövetséges professzor tollából nemrég látott napvilágot A jelenések könyvének magyarázata. A kötet elején arról ír, hogy A jelenések könyve a nehéz helyzetben, élet és halál között vergődő egyén és közösség könyve. A nagy keresztyénüldözés idején született Isten Lelke által ihletetten ez a könyv. Üzenete hol elcsendesül, hol pedig nagyon is felerősödik. Az egyéni, családi, társadalmi bajok idején hat igazán, akkor, amikor az emberi lét egzisztenciális kérdései kerülnek az előtérbe.

Ennek az évnak a böjtje, a nagypéntekje és húsvétja, talán még a pünkösdjé is

sokáig megmarad az emlékezetünkben. Önkéntelenül adódik a kérdés, hogy vajon jó helyen keressük-e azt a bizonyos virágot. Az igének és a hitünknek mely rétegét értelmezzük jelen helyzetünkre? Vannak közöttünk sokan, akik megrettennek és félnek. Itt élnek közöttünk az idősebbek, a betegek, akik miatt aggodalmaskodunk. Sokan jogosan tartanak attól, hogy mi vár rájuk a járvány lecsengése után, lesz-e munka és megélhetés a családjuk számára. Számtalan nyitott kérdés van bennünk. Nem hiszem, hogy ezekre a kérdésekre válaszolni tudunk, vagy azzal kellene foglalkoznunk, hogy találjunk egy olyan gondolkodási rendszert, amely minden kétségünkre és kérdésünkre választ ad. Azt viszont hiszem, hogy Isten igéje megszólít bennünket. A 89. zsoltár gyülekezeteink nagyon kedves éneke. Ha fellepazzuk a Bibliában, és elolvassuk, különös üzenettel találkozunk. A zsoltár maga 53 versből áll, és egészen a 38. versig egy hálaének. Szól Isten kegyelmes tetteiről. Hirdeti azt, hogy Isten ígérete nemzedékről nemzedékre élő valóság. Megvallja, hogy Isten hatalmas úr, aki egy fölfoghatatlanul nagy királyként ül a trónján, és igazsággal, hűséggel uralkodik. Boldog az a nép, amely tud az Isten dicsőségének örülni. Ebben az igeszakaszban ott van a figyelmeztetés is az ember számára, mely annak a lehetőségét vetíti előre, hogy mi történik, ha az ember elfordul Teremtője tanításától. De még ennél a résznél is azt írja: „De szeretete nem vonom meg tőle...”. Harmincyolc versen keresztül Isten nagyságáról, hűségéről szól a 89. zsoltár. És ekkor teljesen váratlanul megtörik valami. A zsoltár írója a vesztes ember pozíciójából ír: „Van-e olyan ember, aki életben maradhat, és nem lát halált, aki megmenekülhet a holtak hazájától?” A zsoltáros ebben a részben Istennek panaszodik. Elmondja aggodalmát annak, akit szeret, és akiben bíz. A panasz azonban nem a feladásnak a hangján szól, hanem egy nagyon mélyről feltörő hitbeli reménységről szóló bizonyosságot olvashatunk a zsoltár verseiben. Az a bizalom szólal meg, hogy egyedül csak az Isten tud segíteni minden nyomorúság közepette.

Isten segítsen meg bennünket!

Géresi Róbert

KRISZTUS FELTÁMADT. VALÓBAN FELTÁMADT? (2)

A húsvéti hitnek – a feltámadásnak – központi szerepe van egyrészt Jézus értelmezésében, másrészt az ember öntelmezésében. Mondhatnánk, ezen áll vagy bukik a keresztény hit. Az előző számban terítékre kerültek a szkeptikus vélemények a feltámadást illetően. Továbbá Jézus feltámadását összehasonlítottuk az Újszövetségben leírt egyéb feltámadásokkal: az ott feltámadt emberek tovább folytatva földi életüket később meghaltak, Jézus viszont nem. Pál szoros analógiába hozza Jézus feltámadását az utolsó idők feltámadásaival. A kronológiát, az újszövetségi iratok keletkezésének időrendi sorrendjét tekintve a korinthusi levél ír először a feltámadás tényéről, ahol egy olyan hagyományt ad tovább a szerző, amelyet ő maga is úgy kapott. Az evangéliumok független hagyománya ugyanezt erősíti meg a számunkra. Cikkünk második, s egyben befejező része az evangéliumok tükrében mutatja be a Jézus feltámadásáról szóló hagyományokat két aspektusból vizsgálva.

Az evangéliumok elbeszélő hagyománya

Amennyiben összehasonlítjuk az evangéliumokban szereplő, Jézus feltámadásáról szóló hagyományokat, rögtön első olvasatra egyértelművé lesz számunkra, hogy nagyon sok különbség található az egyes beszámolóik között. Letisztázandó, hogy abban mindegyik evangélium egységes, hogy magát a feltámadás folyamatát, tehát azt, pontosan hogyan is támadt fel Jézus, egyik sem írja le számunkra. Mindenhol csak a következményekkel találkozunk. Ezek a következmények az azt követő jelenségek szerint két nagy csoportba oszthatók. Az egyik csoportba kerülnek azok a híradások, ahol Jézus megjelenik valakinek, a második csoportba tartoznak azok a történetrészek, ahol az üres sír jelenik meg.

Jézus megjelenik

Máté és János evangéliuma, valamint Márk evangéliumának későbbi adaléka szerint Jézus a magdalai Máriának jelenik meg először, aki egymaga vagy más asszonyokkal együtt megy vasárnap hajnalán a sírhoz. Lukács az üres sír híradásának története után az emmausi tanítványok elbeszéléséről tesz tanúbizonyságot, ahol is Jézus két tanítványnak jelenik

meg. Ezután megjelenik magának Simon Péternek is. János evangéliumában Jézus az egész tanítványi közösség előtt jelenik meg, ahonnan azonban hiányzik Tamás, aki később nem akarja ezt elhinni (Jn 20,24k).

Az evangéliumok a tekintetben sem egyeznek, hogy pontosan hol jelent meg Jézus ezeknek a személyeknek. Két helyszínt említenek az evangéliumok: Galileát és Jeruzsálemet. Vannak, akik azt írják, Jézus Jeruzsálemben jelenik meg (Lk 24,33–36, Jn 20 és Mk 16,9kk), mások szerint az esemény Galileában játszódik le (Mt 28,16–20, Jn 21). Márk evangéliumának végén a fehér ruhába öltözött ifjú azt a parancsot adja az asszonyoknak, hogy Jézus a tanítványok előtt megy majd Galileába, ahol meglátják őt, ahogy megmondta nekik (Mk 16,7). Egyik híradásban sincs összevisszaság, nem utalgatnak egyszerre Galileára és Jeruzsálemre. Mindegyik csak egy helyszínt említ meg. Lukács evangéliumának végén Jézus Betániában, Jeruzsálem közelébe viszi ki a tanítványokat, és pedig mindjárt a feltámadását követő éjjelen, és miután ott megáldja őket, szemük látára emeltetik fel a mennybe. Az ApCsel szerint, mely Lukács evangélista második műve, az evangélium folytatása, Jézus még negyven napig megjelenik a tanítványoknak, és csak ezután emeltetik föl és ragadtatik el tőlük. Mindez szintén Jeruzsálem közelében történik (ApCsel 1, 1–11).

János evangéliuma szerint nyolc nap leforgása alatt történnek meg Jézus jelenései, azután végződik az evangélium. Márk és Máté evangéliuma szerint az angyali parancs azt mondja a tanítványoknak, hogy menjenek Galileába, ahol majd Jézus megjelenik nekik. Egy ilyen parancsnak nem lenne túlságosan sok értelme, ha előtte már látták volna őt Jeruzsálemben. Amikor Máté evangéliumában tényleg megjelenik nekik Galileában egy magas hegyen, kétségek fogják el őket. Megint csak, ha Jeruzsálemben már látták volna Jézust, a kétségeknek nem lenne helye és értelme.

Néhány kutató megpróbálta harmonizálni a történeteket, és igyekezett egy egységes sorrendet felállítani. Eszerint Jézus először egy héten át megjelent a tizenegyeknek, ők azután valamilyen oknál fogva elmentek Galileába, ahol Jézus újra

megjelent nekik. Galileából újra visszatértek Jeruzsálembé, ahol Jézus megint megjelent nekik, és itt felment a mennybe. Egy ilyen mesterséges sorrend felállítása azonban megerősokolja az evangéliumi anyagot.

Bibliailag legtisztább elismernünk azt, hogy a jelenleg rendelkezésünkre álló anyagok nem teszik lehetővé, hogy biztosan felállítsunk bármifajta egységes sorrendet.

A különbségek jól tükrözik, hogy sem az evangéliumok szerzői, sem pedig az első keresztény közösségek nem törekedtek arra, hogy egy egységes feltámadástörténetet alkossanak, és ennek hagyománya maradjon meg a későbbi generációk számára. Vajon miért nem? Sokban megkönnyítették volna a mi dolgunkat, mert most nem kellene azzal foglalkoznunk, mi, hogyan, miért, milyen sorrendben történt.

A feltámadás hirdetésében a legfontosabb tényező az volt, hogy valamely elismert autoritás látta a feltámadt Jézust. A feltámadáshoz pedig nem tartozik egy sorozatlánc, hogy mi, hogyan, milyen sorrendben történt meg. E tekintetben is más, mint a passiótörténet, ahol meglehetősen egységesen ábrázolják és írják le a történeteket az evangélisták. Pál apostol a feltámadásról szóló legelső üzenetében sem ír konkrét helyeket, hanem csak a neveket írja le, akiknek Jézus megjelent. Minden közösség valószínűleg hűen ápolta az egyes személyekhez kötődő hagyományokat, amely személyeket személyesen ismert. Az evangélisták mindig egy-egy helyi közösségből származnak, és abból kifolyólag írják meg híradásukat. A legfontosabb az volt, hogy az adott közösségben kinek volt nagyobb autoritása. Melyik szemtanú, Jézus melyik tanítványa volt az elismertebb. Mindezt nagyon szépen mutatja a János evangéliumában található „versenyfutás” Péter és a szeretet tanítvány között Jézus sírhöz. A magdalai Mária találja meg az üres sírt, ő elfut Simonhoz és a szeretett tanítványhoz (aki nagy valószínűséggel maga János lehetett). Péter és János együtt futnak a sírhoz. A másik tanítvány (János) ér elsőként oda, benéz a sírba, de nem megy be. Péter az, aki elsőként belép sírba, utána lép be a másik tanítvány is, ő is lát, de ő az, aki elsőként hisz. A szeretett tanítvány autoritása nagyobb volt

abban a közegben, amely számára János evangéliuma íródik, de valamilyen módon meg kellett tartani Péternek, mint a tanítványi kör elöljárójának autoritását is. Ezért ez a kisebb versenyfutás a sírhoz és az előzködés. Jeruzsálemben és Galileában is voltak keresztény közösségek, és mind a két helyen megőrizték a saját helyükhöz kapcsolódó hagyományokat. Az evangélisták ezt dolgozták be az evangéliumba mindig aszerint, hogy melyikhez álltak közelebb, vagy éppen melyik közösségnek írtak. Mindegy volt tehát, hogy Jeruzsálem vagy éppen Galilea. A lényeg az volt, hogy kik azok a személyek, aki tanúi Jézus feltámadásának, és kik azok, akiknek hitelessége nem vonható kétségbe.

Érdekes dolog, hogy amint már utaltunk rá, egyik tanú sem makulátlan, tiszta előéletű. Mindegyiknek van vaj a fején. Péter megtagadta Jézust, Pál üldözte a keresztényeket. A magdalai Mária nő volt. Ki hinne az asszonyoknak? Ez is megjelenik Lukácsnál, hogy amikor elmondják a tanítványoknak az üres sír tényét, azok „üres fecsegésnek tartották ezt” (Lk 24,11).

Az üres sír

Az evangéliumok megegyeznek abban, hogy az ünnepnap letelte után a magdalai Mária megy a sírhoz a többi asz-

szonnyal együtt. Mindegyig megegyezik abban is, hogy Jézus teste azért nem volt ott, mert feltámadt. Az, hogy így értelmezik az üres sír tényét, azért lehetséges, mert jelenésük van. Máténál nagy földrengés támad, egy angyal leszáll és hirdeti nekik Jézus feltámadását, Márknál egy fehér ruhás ifjú, Lukácsnál két férfi fénylő ruhában, Jánosnál két angyal az, aki közli mindezt az asszonyokkal vagy csak Máriával.

Az evangéliumok azonban nem egyéségek abban, hogy hogyan is történtek ezek a jelenések. Egy vagy két angyallal, vagy angyali emberrel találkozott-e Mária? A síron kívül (Mt) vagy belül (Mk, Lk, Jn) voltak? Űlt az angyal (Mk, Mt, Jn) vagy állt (Lk)? Maga az angyali üzenet is különbözik. A legegyszerűbb magyarázata ezeknek a különbségeknek az, hogy az üres sír megtalálása a tanúknak még nem jelentette azt a bizonyosságot, hogy Jézus feltámadt. Csupán később, amikor Jézus megjelent nekik, vált nyilvánvalóvá, miért volt üres a sír.

Összefoglalás

A fent említett dolgokból elég világos számunkra, hogy a feltámadásnak sokkal nagyobb valószínűsége van, sokkal nagyobbak az alapjai, mint ahogyan azt sokszor hinnénk. Azon első keresztények közül, akik a feltámadás első tanúi vol-

tak, és akik név szerint úgy szerepelnek az írásokban mint a feltámadás hitelesítői, azok közül nagyon sokan annyira meg voltak győződve a feltámadás valóságáról, hogy egész életüket is képesek voltak az evangélium hirdetése ügyének szentelni. Sokan közülük még a mártírhálált is vállalták, és nem voltak hajlandók megtagadni a feltámadásba vetett hitüket, mert annyira erős volt bennük ez a meggyőződés. Az emberek gyakran hálnak meg olyan értékekért, amelyek hamisak, viszont nem hálnának meg olyan értékekért, amelyekről hiszik, hogy hamisak. A tanítványok, Jézus követői hitték, hogy Jézus feltámadt, sőt mi több, élő Úrként látták őt. Úgy, ahogyan az első közösségek számára ez megtartó erő volt, és az apostolok tanúsága elegendő volt ahhoz, hogy Jézus feltámadása az ő számukra is a reménység forrása legyen, pontosan ugyan így érvényes ez a mi számunkra még kétezer év távlatából is. Mert ha Krisztus nem támadt fel, „akkor hiábavaló a mi igehirdetésünk, de hiábavaló a ti hitetek is” (1Kor 15,14). „Ámde Krisztus feltámadt a halottak közül... Ezért, szeretett testvéreim, legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgólkodjatok mindenkor az Úr munkájában, hiszen tudjátok, hogy fáradozásotok nem hiábavaló Úrban” (1Kor 15,20.58).

Ficzere Tamás

TEOLÓGIA A TUDOMÁNY ÉS A DRÁMA NYELVÉN

Dr. Fazekas István – Váci Mihály-díjas és Jókai-díjas költő, író, műfordító, drámaíró, a Stádium folyóirat főszerkesztője – az Úr szolgálatában szeretné élni életét. Már gimnazistaként is a teológiai pályára készült, ám az útkeresés felzaklató kihívásai más irányba terelték – egy év sorkatonaság után – 1986-ban Miskolcon jogi tanulmányokba kezdett, majd ügyészként, ügyvédként, jogtanácsosként dolgozott. 2011–2016 között a komáromi SJE Református Teológiai Karának hallgatója volt, 2019-ben ugyanitt nyerte el a PhD tudományos fokozatot. Jelenleg a héber, görög és latin nyelv tanára a teológiai karon. Tizenöt éves korában jelent meg első költeménye, azóta számos verseskötete és drámája látott napvilágot. A Pilátus éjszakája című színdarabját Falussy Lilla rendezésében az Újszínház játssza folyamatosan, s olasz nyelvre is lefordították: 2018 őszén az Európai Kultúra Napján, Rómában ugyancsak bemutatásra került. Felesége másodéves teológushallgató, öt gyermeket nevelnek.

Miért határozta el jogászként, hogy teológiai tanulmányokat szeretne folytatni?

Amikor az Úr hív minket, akkor nem lehet „nem menni”. Jónásnak Ninivében a helye. Noha már kisdíák koromban hátrázott elhívást kaptam ebbe az irányba, egy hatalmas vargabetűt kellett leírnom ahhoz, hogy Isten ígéjének szolgálatába szegődjek.

Mikor kezdett versírással foglalkozni, miként fedezte fel magában a költészet csíráját?

Azon a nyáron, amikor Jankovics Marcell János vitéz c. rajzfilmje a falunkba, Nyírtassra is elkerült, nagyon megbetegedtem. A mozi számításba sem jöhetett. Apám az egyik délutánon leült az ágyamra, s felolvasta nekem Kukorica Jancsi történetét. Ahogy a végére ért, nyomban gyógyultnak éreztem magam. Alig vártam, hogy iskolás legyek, s megtanuljam a betűvetést! Karácsonykor már a „Petőfi ösztét” bújtam. A Reszket a bokor, mert... úgy letaglózott, hogy napokig mámorosan ténferegtem: minden porcikámmal megéreztem ugyanis, hogy a minket körülvevő világ lényegét csakis az anyanyelvben találhatjuk meg. Írni kezdtem. Ratkó József, a költő, apám szívbeli jó barátja gyakran megfordult nálunk. Szigorú, sokszor kíméletlen kritikájának köszönhetően egyre markánsabbak lettek a verseim.

Középiskolai évek következtek. Az iskolai rendszer, a tanárok hogyan viszonyultak a vallásos diákokhoz?

A kisvárdai gimnáziumi évek nagy változást jelentettek. Sok kedves és felkészült tanárom volt, ám ott tapasztaltam meg a szocialista vallásellenességet is. Amikor 15 éves koromban a Reformátusok Lapjában rendre megjelentek a verseim, az iskola párttitkára még kicsapással is megfenyegetett, mondván, a szocialista erkölccsel nem fér össze az, hogy Istenről írjunk verseket. Csak mosolyogtam rajta, hiszen a köpenyem zsebében rég ott lapult már Petrőczy Éva és Köntös László biztató levele! Írtam hát tovább, mit sem törődve a túlbuzgó pártember szavaival. Számos ifjúsági díjat is elnyertem, pl. a sárvári diákköltők táborában különdíjat kaptam. Akkoriban már tisztában voltam azzal, hogy az igazi utat az írás jelenti a számomra.

Milyen jellegű verseket írt eleinte, és mikor jelent meg az első verseskötete?

Kezdetben istenes verseket írtam, ugyanis korán lettem Biblia-olvasó. A nagyszüleim egyszerű parasztemberek voltak, de ha bármiben is elakadtam, könnyedén segítettek. Gyermekkorom egyik szellemi mentora Telegdi Imre bácsi volt, a füzérradványi református lelkész. Ő vitt egészen közel Sinka István és Gulyás Pál költészetéhez, Németh László és Szabó Dezső prózájához. Közben több alkalommal hallottam Jézus hívását, és tapasztaltam meg az Úr jelenlétét életemben. 1993-ban jelent meg az első verseskötetem Harangok és kereplők címmel, majd huszonöt könyv (verseskötet, prózai mű) követte, köztük vannak műfordítások is.

A drámaíráshoz mi vezette?

A 2000-es évek elején nagyon foglalkoztatott az a büntetőjogi kérdés, hogy a 14. század végén, a történelemből ismert esetben, Forgách Balázs előre megfontolt szándékkal vagy hirtelen felindulásból ölte meg a királyt, Kis Károlyt? Rengeteg anyagot gyűjtöttem össze, napról napra „végignyomoztam” az események menétét. Aztán a történetben felfedeztem magát a drámát, írni kezdtem. Szinte életre keltek bennem a szereplők. Amikor kész lettem vele, éppen akkor ismerkedtem meg Hubay Miklós bácsival. Elolvasta, s azután olyan meghitt barátságba kerültünk, mintha két önefelelt kamasz találkozott volna. Rengeteget tanultam tőle.

Honnan jött az ötlet, hogy Pilátusról drámát írjon?

A római jogot annak idején Zlinszky János professzor úr – a későbbi alkotmánybíró – tanította nekem, őt különösen érdekelték Jézus perének római jogi elemei. A teológián a korabeli zsidó jog értelmezéséhez nagy segítséget kaptam Karasszon István és Somogyi Alfréd tanár uraktól, akik a Misná jogi rendelkezéseivel is foglalkoztak. A Misná tulajdonképpen az ismétléssel való tanulásnak, a szóbeli tannak az alapja. A Tóra rendelkezéseire kapcsolódó kérdésekből és válaszokból áll, valamint az ezekből leszűrt vallástörvények gyűjteménye, és még rövidebb elbeszéléseket, tanításokat is tartalmaz. Karasszon professzor úr tanácsára több szakaszát lefordítottam, majd összevetettem az evangéliumokban leírtakkal, s azt

tapasztaltam, hogy az ott leírtak nagyjából egyeznek a korabeli zsidó jogszabályokkal. Egy dolgozatot kerekítettem ebből a témából Amicus caesaris címmel, mellyel 2015-ben a Felvidéki TDK (Tudományos Diákköri Konferencia) győztese lettem.

Milyen újdonságot kínált ez a tanulmány?

Olyan szempontból fogtam hozzá a kutatáshoz, mintha egy felsőbb bírói fórum lennék, és Jézus perét mint egy egyszerű vádlott ügyét átvizsgálám a rendelkezésemre álló adatok alapján, keresve, hogy milyen döntést kellett volna hozni, esetleg hol jártak el szabálytalanul, mik bukkannak felszínre ebből az egészből.

Mit állapított meg a per felülvizsgálata során?

Azt, hogy mind a Nagytanács előtt, mind pedig Pilátus előtt alakilag akár egy teljesen szabályos büntetőper is megtörténhetett. A zsidók – tettenérés esetén – halálos büntetést is kiszabhattak egyes szakrális ügyekben, ám csak akkor, ha nem volt jelen római magisztrátus. Jézust a formailag törvényes, ám tartalmában teljesen koncepciós perben csak azért nem ítélik halálra, mert a városba érkezik Pilátus. Ám szakrális bűncselekmény miatt a római hatóság halálos ítéletet aligha hoz, ezért a zsidók „tekernek” egyet a vádon: mint felségsértőt, mint állam elleni lázítót viszik Jézust Pilátus elé. Pilátus az akkori legmodernebb adminisztratív eljárás keretében többször is megállapítja Jézus ártatlanságát (pl. Jn 19,4). A Nagytanács tagjai azonban megszarolják.

Ha valaki jogszerűen jár el, hogyan lehet mégis megszarolni?

Gerhard Kroll talált olyan Pilátusra utaló adatot, amiből arra lehet következtetni, hogy Pilátus az „amicus caesaris” (a császár barátja) címet nem Tiberius császártól kapta, hanem az őt helyettesítő Saeianustól, a császári testőrség parancsnokától. Ám Saeianus összeesküvést szőtt a császár ellen, elfogták és kivégezték, így az összes kegyeltje – köztük Pilátus is – veszélybe került. Ez a tény már lélektanilag is megmagyarázza, hogy Pilátus miért hátrált meg.

Tehát István úgy véli, hogy a császár barátja cím körül kell keresnünk a zsarolás okát?

Akkoriban rendkívül bizalmas cím volt a „császár barátja”, ugyanis viselője bármilyen ügyben, bármely problémával közvetlenül fordulhatott a császárhoz. Viszont e cím megvonása száműzetéssel vagy akár kivégzéssel járt. Mivel Pilátus az után került Júdeába, hogy Tiberius elvonult Capri szigetére, a Nagytanács tagjai nyilvánvalóan tudták, hogy a császárelenes összeesküvésben való részvétel miatt kivégzett Saeianustól származik Pilátus címe, mely most veszélybe sodorhatja őt. Így aztán könnyen zsarolták meg: „ha ezt szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja.”

Tulajdonképpen ez a tény, vagyis Pilátus félelme és belső tusakodása szolgál a dráma alapjául?

A dráma gyújtópontja valóban Pilátus elgyávulása. Ha nem félne, ha lenne elég bátorsága az igazsághoz, a Nagytanács tehetetlen lenne. De fél. Ezért hazaviszi a dilemmát az asszonynak. Ekkor kezdődik

Pilátus igazi drámája, ebbe enged betekinteni a Szentírásnak ez a mondata: „Ne avatkozz ennek az igaz embernek a dolgába, mert sokat szenvedtem álmomban miatta” (Mt 27,19). Pilátus feleségének üzenete három dolgról is árulkodik: 1. beszéltek Jézus ügyéről; 2. ha beszéltek, s az asszony a bírói székben ülő Pilátusnak is üzeni mer, akkor a viszonyuk nagyon bensőséges; 3. ha az asszony le akarja beszélni az ártatlan elítéléséről, akkor abban egyeztek meg, hogy Jézust meg kell ölni. Pilátus egy politikai zsarolás miatt abba a helyzetbe került, ha nem hoz a lelkiismeretével ellentétes döntést, akkor az életét teszi kockára. Ölni vagy nem ölni? – ez a pilátusi kérdés. Megölni az igazat, s ezáltal menteni az irhát, vagy igaznak lenni, s meghalni az igazságért. Aki megretten az igazságtól, mindig a végletek kovakövet szikráztatja össze. A darabban Pilátus ki is mondja: „Állati önzés lapul minden félelem mögött, s ki elgyávul, az állattól különb aligha lehet.”

Mikor mutatták be először Magyarországon?

A Harkányi Szabadegyetem színpadán 2017. november 7-én. Petróczy Éva javaslatára Bereczky Ildikó tiszteletes asszony hívott meg bennünket. Pilátus feleségét Gregor Bernadett, Pilátust Jánosi Dávid alakította.

Hogy jutott el Rómába a Pilátus éjszakája?

Az ősbemutatóról televíziós felvétel készült, ezt látta Puskás István, a Római Magyar Akadémia igazgatója, s amikor olaszra is lefordították, műsorra tűzte a darabot.

Tervezik-e a darab felvidéki bemutatását, természetesen a járvány elmúltával?

Mindenképpen. Amikor a teológiára felvettek, úgy éreztem magam, mint aki hazaérkezett. Nagyon megszerettem a felvidéki magyarokat, boldog lennék, ha előttük is bemutatásra kerülne az a színdarabom, amelyik azt mutatja be, milyen is az a helyzet valójában, amikor egy bírót a politika korrumpál.

Köszönöm a beszélgetést, és további áldott alkotói munkát kívánok szerető családjá körében.

Én is köszönöm.

Fritz Beke Éva

ELSŐS LESZ A GYERMEKÜNK!

Minden gyermek életében ünnepnap az iskolakezdés, minden család életében ez nagy kihívás. Ezért érdemes felkészülni erre az időszakra. Jobban odafigyelni a gyermek fejlesztésére, és egyben kialakítani a család új napirendjét is.

Minden évben sor kerül a 6 éves gyermekek beíratására, ebben az évben ez áprilisban van. Beírati azt a gyermeket, aki a 6. életévét az adott év augusztus 31-ig betölti, kötelesség. Hiszen ez statisztika az ország számára, hogy hány hatéves gyermek van – ez az iskolakötelesség. Az iskolakötelesség és az iskolaalkalmasság két különálló fogalom, s erre kell nagyon odafigyelni. A törvény eleve gondol más esetekre is, így a halasztásra azoknál a gyermekeknél is, akik már hat és fél évesek (szeptembertől decemberig töltötték be a 6. életévüket az előző évben), valamint a korábbi beiskolázásra, hiszen az adott évben született gyermekek, akik szeptembertől decemberig töltik be a 6. életévüket, is lehetnek iskolaérettek. Sőt, van egy olyan kitétel: ha a beiskolázott gyermek az első iskolaévben január 31-ig az éretlenség jeleit mutatja, vagy többet hiányzik az iskolából, betegesebb stb., visszasorolható az óvodába. Ezeket a kivételeket előírások szabályozzák, így a pszichológusi kivizsgálás szükséges.

Hazánkban nem kötelező az iskolaérettségi kivizsgálás. Viszont ezt kérheti a szülő, a gyermekorvos, az óvoda, az iskola, és a járási pedagógiai-pszichológiai tanácsadók azok, amelyek biztosítják a szakszerű diagnosztikát. A szülő számára is marad elég lehetőség megtapasztalni

gyermeké érettségét, hiszen van összehasonlítási alapja a testvérekkel szemben, családban, baráti körben az azonos korúakkal stb. Lehetősége van, és javasolt is, megbeszélni ezt az óvodapedagógussal, hiszen ő kíséri – néha több éven keresztül is – módszeresen a gyermeket szintén a korosztályos összehasonlítás alapján. A beiratkozás is meghatározó, hogy ott mit figyelnek meg a pedagógusok, hiszen manapság játszóházban fejlesztési lapok kitöltésével figyelik a gyermek alkalmasságát, társas viselkedését.

Mi is az iskolaalkalmasság? A fejlődés egy biológiai érés, amely lehet normális, lassúbb, gyorsabb, megrekedt vagy limitált. Gyakori az ún. diszharmonikus fejlődés, ami azt jelenti, hogy a gyermek bizonyos területen nagyon jó eredményt nyújt, pl. az iskolába lépés előtt már tud olvasni, de önellátni magát, cipőjét bekötni, rendet tartani maga körül már nem képes. A fejlődés ismeri a késést az életkorhoz képest, ami lehet normális, egymásfél év; és kritikus, ami két- és több évet jelenthet. A spontán fejlődés mellett minden gyermek számára adott a fejlesztés, amely lehet módszeres, tudatos, elhanyagoló, vagyis nagyon különböző. És ezen tényezők összessége adja az érettségi szintet.

A testi érettség, a súly és a magasság mellett az egészségi állapotot jelenti, valamint a vezető kéz kialakulását, amit mindig a vezető szemhez igazítunk. Az a jó, ha a lateralitás (oldalosság) egy oldalon alakul ki, így pl. jobb szem, kéz, fül, láb. Az a gyermek, aki az iskolába lépése

után gyakrabban beteg, mint óvodásként, az az iskolai terhelés mutatója, vagyis az éretlenség egyik jele. Az értelmi érettség a beszéd tisztasága, a kommunikációs készség, a szín- és mennyiségismeret, a feladattudat kialakulása, továbbá a tanulás örömeit jelenti. Az érzelmi-szociális készség pedig a gyermek kiegyensúlyozottságát, optimizmusát, problémamegoldását jelenti, valamint a biztonságérzetet a szülő jelenléte mellett ugyanúgy, mint nélküle. További mutatók a kapcsolatkötés- és tartás minősége, az egymás javára való gondolkodás, cselekvés és a csoportmunka.

Az iskolaérettség többtényezős, így az említett területek minőségének összessége adja azt. És e mellett még a családnak is fel kell tennie azt a kérdést, hogy van-e idő a gyermekekre? Mivel a tanulás tanulása azzal kezdődik, hogy a gyermek mindig ugyanazon a helyen, ugyanazzal a szemlélyel, ugyanabban az időben tanul. Így kialakul benne egy rendszeresség és nyitottság az iskolai munka iránt.

Már a gazdasági szakemberek is jegyzik azt az amerikai kutatást, hogy egy hatéves gyermek egy dollárt ér, de egy érett hatéves gyermek a többszörösét. Ezt a húszas éveiben járó egyén iskolázottságával, karrierépítésével, családalapításával, egy szóval az elégedettségével mérték. Ezért kell megfontoltan mérlegelni, hogy mikor, milyen és melyik intézményben kezd meg az iskolát a gyermekünk, és érdemes odafigyelni arra is, ki lesz a pedagógusa.

Strédl Terézia

REMÉLEM, LEGKÖZELEBB SIKERÜL MEGHALNOD

A morbid cím hallatán sokan felkapják a fejüket, de ha az ember megnézi ezt a filmet, helyére kerül az első döbbenet. A film tinikről szól, gimnazistákról, 16 évesekről. Témája pedig az internetes zaklatás. De több témát is boncolgat, a netes zaklatáson kívül beszél a tanár-diák, szülő-gyerek, diák-diák viszonyról. Hogy mennyi veszélyt is rejt magában a világháló, arról már többé-kevésbé van fogalmunk. Főleg, ha a használója nem tudja, hol a határ. A felhasználó lehet teljesen kiszolgáltatott, és az internetes zaklatás is lehet olyan veszélyes, mint a személyes bántalmazás. Az online zaklatás a valóságban tragédiaként csapódhat le. Korunk társadalmának nagy problémája a generációk közti kommunikáció teljes hiánya. A szülők többnyire nincsenek tisztában azzal, mi zajlik a gyerekszobában, mi zajlik a gyermekük lelkében. Mintha ez az internetes világ falként tornyosulna a szülő és a gyermek között. Pedig az életünket nem lehet digitálisan irányítani.

A főszereplő, a gimnazista Eszter (Herr Szilvia) kapcsolata édesanyjával – apuka nincs – látszólag rendezett, az anyuka gyakran mondja, neki mindent el lehet mondani, csak forduljon hozzá bizalommal. A legnagyobb bajban azon-

ban mégsem fordul hozzá a lánya, hanem egyedül akarja megoldani a gondot, végleg. Igaz, az anyukának új kapcsolata van, de otthon ködösít róla, munkakapcsolatnak állítja be lánya előtt az új pasit. Eszter introvertált típus, persze van barátnője, de nem az a bulizós csitri, jól megvan az anime sorozataival. (Az anime szó a japán képregények alapján készült animációs sorozatokat jelenti, melyek nemegyszer nagy botrányokat okoztak a nyugati világban. A legtöbb kritika e rajzfilmek túlzott agresszivitását és szexualitását érte. A nagy kulturális különbség a japán és a nyugati társadalmak között durván megmutatkozik ezekben az animációs sorozatokban. Például a Pokémon-sorozatok kapcsán megállapították, hogy az erős hang- és fényhatás epilepsziás rohamokat válthat ki. A japán kultúra sokkal nyíltabban beszél a szexualitásról, a szexuális másságokról, a meztelenségről még a gyerekeknek készült filmekben is. Az elmúlásról is másképpen vélekedik, a japán szépségfogalom magába foglalja a mulandóságot: csak az igazán szép, ami rövid ideig tart. Tehát egy fiatal személy halála is lehet szép.) Eszter is szeretne kitűnni valamivel, hogy menő legyen. Lilára festi a haját, hogy hasonlítson az egyik anime hősnőre. Ő lesz tehát az internetes

zaklatás áldozata, ártatlan butasága folytán megszégyenül, és zúdul rá a gyűlölet az online világból. Aki pedig a lány megszégyenítését bosszúból elindította, fel sem fogta, hogy mit is művelt valójában.

Ebben a filmben nem érthetetlen jelenségként fordulnak elő a 21. század kommunikációs formái, hanem ez részét képezi a szereplők életének, annyira természetesen van benne mindannyiunk életében az online létforma, hogy bele sem gondolunk annak fonák oldalába, amikor a menő, izgalmas világ átfordul egy offline tragédiába.

A filmben tucatnyi karakter fordul elő, mind a maga dimenziójában, hogy egy kicsit megértsük őket, ne csuklóból ítélkezzünk felettük. A film legnagyobb érdeme, hogy nagyon valószínű az egész történet, és pont azért olyan ijesztő: ved, velem meg övele is megtörténhet hasonló. Egy film talán nem képes változtatni a dolgokon, de talán eléri, hogy elgondoljunk sok mindenben, és jobban odafigyeljünk egymásra. Megtekintése kötelező lenne minden korosztály számára. És a morbid filmcím ekkor válik igazán döbbenetessé: Remélem, legközelebb sikerül meghalnod – és a végén egy odabiggyesztett szmájli.

Szendi Ildikó

THOMA LÁSZLÓ: FÜST – TÚLÉLNI A TRAUMÁT

A híradások nap mint nap újabb katasztrófákról tudósítanak. Megrökönyödünk, felszisszenünk, tudomásul vesszük, kommentelünk, továbblépünk. Egészen addig, amíg egy tragikus történet közvetve vagy közvetlenül nem keresztezi az életünk szálait.

Tavaly januárban döbbenet olvastam a budapesti Ráday utcai református kollégium tüzesetéről szóló híreket. Igazi, mély érzéseket, kérdéseket azonban csak az egyik kedves ismerősöm közösségi médiában tett bejegyzése váltott ki belőlem: „A kép a Rádayban készült néhány nappal a tragédia előtt... A szeretett könyvtárban, ahol aznap este dolgoztam. Köszönöm a jó pásztornak, aki nem hagyott elveszni! Köszönöm a teológusnak, aki visszajött értem, és addig kopogott, míg meg nem hallottam. Sosem feledem a halál szagát, a fekete füstfolyamot, amibe el kellett merülnöm, hogy az életre futhassak. Másnap reggel az

elhívási ígém volt a kijelölt szakasz: »Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki nem zárhat be...« Új értelmet nyert...»

Ott volt! Megmenekült! Hála...

A 2019-es nyári Sófár dicsőítőiskolában találkoztunk újra. Jó volt látni, ahogyan a tőle megszokott derűvel és nyitottsággal vegyült el a résztvevők között, és a táborzáró alkalmon átütő erővel közvetítette nekünk Isten üzenetét.

A kollégiumtűz első évfordulója alkalmából, január végén a Harmat Kiadó gondozásában jelent meg Thoma László: FÜST – túlélni a traumát – című könyve. Őszinte, hiteles vallomás halálról, születésről és életről, menekülésről, megsemmisülésről, haragról és fájdalomról, gyógyulásról, megbocsátásról, a „tükör általról” és a „szemtől szembe” reménységéről.

Egy falat bizonyosság, egy falat gyógyír, egy falat üzenet. Legyen áldásul sokaknak!

Süll Mária

ISTEN HAJLÉKA VOLT A MENEDÉKÜK

Virágvasárnap Jézus Jeruzsálembé vonulásának ünnepe. Ünnepnep, amelyet örömmel vár a nép. Az Újlóti Református Egyházközség életében már másodszer érkezett el úgy a virágvasárnap ünnepe, hogy az Istent dicsőítő, hálaadó istentiszteletet nem lehet megtartani.

1945. március 25-én, virágvasárnap a gyülekezet tagjai ünnepi lelkülettel várták az istentiszteletet. Néhai Szaszák Bertalan, a Pozbáról beszoigáló lelkipásztor úrvacsorai alkalmat hirdetett, sőt a presbiterválasztás előtt álló egyházközség tisztújításra is készült.

Jól lehet a 2. világháború még tombolt, a front lassan közeledett a községhez. Hallható, érezhető és látható volt ősszel Érsekújvár bombázása, melynek a város nagy része áldozatul esett. Emlékeztek még a község felett vonuló repülőgépekre, a bombázáskor remegő földre, s a füstben úszó városra... Próbáltak felkészülni arra, hogyha majd eléri Újlót is a támadás, lehetőleg életben maradjanak: óvóhelyeket ástak, a pincéket kibővítették, megerősítették. Az első világéggést megélt lakosok nagy segítséget adtak ezekben a munkákban. Megmutatták, hogyan kell megerősíteni a pincék tejét, hogyan kell ásni a bejáratot úgy, hogy a légnyomás ne pusztítsa el a bent tartózkodókat.

A nép Isten iránti elkötelezettséggel igyekezett '45 virágvasárnapján a templomba. Nagy szükségét érezte a gyülekezet a vigasztaló Szentlélek munkájának, hiszen egyre többször érkeztek vissza a frontra írt levelek azzal a felirattal, hogy: „A címzett hősi halált halt” vagy „A címzett eltűntnek nyilvánítva”, sőt több gyülekezeti tag fogságba is került. Az Újlóthoz tartozó Komáromcsehiről is elindultak két pici babával, egy kislánnyal és egy kisfiúval, hogy keresztvíz alá tartsák őket. De váratlanul minden meg-

változott, s a tervekből nem lett semmi...

Hirtelen 32 repülőgépből géppuskatűz zúdult a községre. Voltak, akik még odahaza készülődtek, voltak, akik már elindultak a templom felé. A lelkipásztor Pozbáról érkezve szintén úton volt, azonban a templomig már nem sikerült eljutnia. A bombázások elől búvóhelyet kellett keresnie. Nem volt ezzel másként az a két család sem, akik Komáromcsehiből a kisbabákkal tartottak a templom felé. Mindkét család Újlóton volt már, de a templomig ők sem értek el. Egy háznál találtak menedéket, és az óvóhelyen a velük együtt tartózkodó tanító keresztelte meg a kisbabákat – Lászlót és Magda Lujzát –, hogy ők is Isten egyházához tartozhassanak.

Már a templomnál várakozók közül egy 15 éves ifjú, Máté Géza gránátszilánkot kapva jobb karján súlyosan megsérült. Sallai József a fehér ünnepi ingét tépte szét, hogy a sebet bekötözve megakadályozza az elvérzést. Voltak, akik úgy megijedtek, hogy el- és hazafutottak. A templom körüli események futótűzként terjedtek. A sebesült gyermek édesapja, Máté Jónás félelmet nem ismerve futott a templomhoz, mert tudta, fiának orvosi segítség kell. Gyermekét egészen Budapestig vitte szekéren, mivel Érsekújvárbán a bombázások következtében már nem működött a kórház. Maga Máté Jónás is kapott szilánkokat, amikor otthonról elindult gyermeke megmentésére. A faluban teljes volt a káosz. Fűlsike-títő robbanások, a katonák kiáltásai, a repülőgépek zúgása, a géppuskák katógása nem akart megszűnni. Az istentiszteletre várakozó hívek nem tudták eldönteni, hogy hol lennének nagyobb biztonságban: a templomban vagy azon kívül. Akik attól féltek, hogy egy bombatalálat következtében esetleg a templom maga alá temetheti őket, az út melletti

árokba szaladtak és elbújtak. Ide tartozott Tildi Rozália asszonytestvérünk is, aki az újlóti gyülekezet 95 éves aktív tagja. Voltak, akik Isten hajlékában kerestek oltalmat, berohantak a templomba, lefeküdtek a padok alá. Félték, sírtak... Egyszer csak énekszó hallatszott a pad alól. Valaki elkezdett énekelni egy hallelujaéneket, mire a többiek is bekapcsolódtak. Énekszóval erősítették egymást, tompították félelmüket, amit a kintről bejövő zajok egyre inkább csak fokoztak.

Gyén László ifjú tiltakozott mindkét megoldás ellen. Hiába kérelték őt, hogy ne maradjon kint, hajthatatlan volt. A templom bal oldalát találat érte, s a fiatal fiú halálos sebet kapott. Az anyakönyvben így jegyezték fel: 20 éves ifjú, aki fejlődést kapott. Másnap a gyülekezet fájó szívvel vett tőle búcsút Rác Ferenc tanító kíséretével, majd május 13-án a lelkész szájából is elhangzottak a vigasztalás igéi a sírja mellett. Ott, a templom bal oldalán, ahol a halálos lövedék érte Gyén Lászlót, emlékhelyet állított az akkori gyülekezet, amit a mai napig őriz és ápol az újlóti egyházközség.

Mikor véget értek a bombázások, és a repülőgépekből is megszűntek érkezni a lövedékek, az árokban menedéket találók lassan felegyenesedtek. Ekkor szembesültek a ténnyel, és látták az utcákat teljesen beborító füstöt, a foszforbombákkal felgyújtott falut, az udvarban égő kazalokat.

Békességet vártak. Békességet, amiről tudták, hogy nem a világtól kell várniuk, mert az nem adhatja meg. Olyan békességet kerestek, melyet egyedül a mi Istenünk tud adni az őt félőknek!

Nyújtson hát vigasztalást e húsvéti ünnepkörben minden megtört szívnek Jézus szava: „Én vagyok a feltámadás és az élet” (János 11,25).

Sándor Veronika

Fortepan

Felvételi feltételek a SJE Református Teológiai Karán a 2020/21-es akadémiai évre

A felvételi jelentkezési lap beadásának határideje

2020. március 31.	nappali tagozat (Bc. képzésre)
2020. június 30.	nappali tagozat (Mgr. képzésre)
2020. május 31.	nappali tagozat osztatlan képzés (Mgr.) teológiára
2020. június 30.	nappali és levelező tagozat (PhD. képzésre)
2020. június 30.	rigorózus képzésre (ThDr.)

A felvételi vizsgák időpontja

2020. július 7.	nappali tagozatra (Bc. képzésre)
2020. július 7.	nappali tagozatra (Mgr. képzésre)
2020. július 7.	nappali tagozat osztatlan képzés (Mgr.) teológiára
2020. aug. 21.	nappali és levelező tagozatos képzés (PhD.)
2020. aug. 21.	rigorózus képzés (ThDr.)

Akkreditált tanulmányi program	Tanulmányok módja	Titulus	Tanulmány időtartama	Tervezett hallgatói létszám
Bakalárképzés (I. fok): Missziológia, diakónia és szociális gondoskodás szak	nappali	Bc.	3 év	40
Magiszteri képzés (II. fok): Missziológia, diakónia és szociális gondoskodás szak	nappali	Mgr.	2 év	20
Osztatlan képzés (I. és II. fok): Református teológia szak	nappali	Mgr.	5 év	15
Doktoranduszi képzés (III. fok): Teológia szak	nappali	PhD.	3 év	1
Doktoranduszi képzés (III. fok): Teológia szak	nappali	PhD.	4 év	5

Felvételi vizsga az alapképzésre

Missziológia, diakónia, szociális gondoskodás

A felvételi vizsga tartalma: szóbeli beszélgetés alkalmasság felmérése céljából. A végleges kiértékelésbe beszámítodnak az érettségi és az írásbeli teszt eredményei.

Felvételi vizsga a magiszteri képzésre

Missziológia, diakónia, szociális gondoskodás

A felvételi vizsga tartalma: szóbeli beszélgetés alkalmasság felmérése céljából.

Felvételi vizsga az osztatlan magiszteri képzésre

Református teológia

A felvételi vizsga tartalma: írásbeli teszt általános műveltségből, a Szentírás ismeretéből, református hitvallásismeretből, egyháztörténetből és idegen nyelvből; szóbeli beszélgetés alkalmasság felmérése céljából, idegen nyelv és egyházi ének tárgyszerete.

Felvételi vizsga a doktori képzésre

A felvételi vizsga tartalma: szóbeli beszélgetés alkalmasság felmérése céljából.

Általános tudnivalók a felvételi eljárásról

A Református Teológiai Karra való jelentkezés jelentkezési lapja mellé papíralapon csatolni kell a következőket:

- a jelentkező önéletrajza,
- akik az abszolutórium után lelkesi szolgálatba kívánnak lépni, azok esetében: lelkesi ajánlás és presbitériumi ajánlás (külföldiek esetében püspöki ajánlás), konfirmációi emléklap másolata,
- abban az esetben, ha a középiskolai tanulmányi eredményekről szóló igazolást nem az illetékes középiskola állította ki vagy hitelesítette, úgy a jelentkezési laphoz csatolni kell ezek hitelesített másolatait,
- hitelesített fénymásolat az érettségi bizonyítványról. Azon hallgatók, akik a 2019/2020-as évben érettségiznek, az érettségi bizonyítvány fénymásolatát legkésőbb a felvételi napján adhatják le,
- a doktori programra (PhD.) jelentkezők esetében csatolni kell még: publikációs jegyzéket, a másodfokú egyetemi képzés elvégzését igazoló egyetemi diploma (Mgr.) hitelesített másolatát, igazolást az egyetemi első- és másodfokon elvégzett tanulmányok súlyozott tanulmányi átlagáról (nem lehet több, mint 1,5), a választott téma írásos indoklását max. 3 oldal terjedelemben,
- a rigorózus képzésre (ThDr.) jelentkezők esetében csatolni kell még: publikációs jegyzéket, a református teológiai tanulmányok eredményes befejezését igazoló egyetemi diploma hitelesített másolatát, a választott téma indoklását max. 2 oldal terjedelemben.

A felvételi vizsga térítési díja: elektronikus jelentkezésnél 25, papíralapú jelentkezésnél 50 euro. A díj a következő számlaszámon fizethető be: Štátna pokladnica Bratislava 7000122827/8180 (variábilis kód: a jelentkező születési száma, konstans kód: 0558)

Keresztút

„Amikor elvezették őt, megragadtak egy bizonyos cirénei Simont, aki a mezőről jött, és rátették a keresztet, hogy vigye Jézus után.” (Lukács 23,26–43)

Cirénei Simon talán Észak-Afrikából származott, de most Jeruzsálemben vagy a környékén élt, és éppen munkából jött haza a mezőről. Még elég korán lehetett, röviddel dél előtt. Valószínűleg a kivégzőosztag vonulása meglepte őt. Márk evangéliuma szerint ő egy éppen „arra menő” járókelő volt, aki más ügyintézés közben véletlenül vetődött oda.

Lehet, hogy gondolatban valahol egészen máshol volt: a családjánál (Márk néven is nevezi a fiait), vagy már a következő hét terveit vette sorba. A megszokott hétköznapi élete közepébe hasított bele ez a vonulás. A menet élén egy férfi, a názáreti Jézus, akinek alig egy hete még diadalmenetet készítettek jeruzsálemi bevonulása-

kor. Aki addigra annyira le volt gyengülve a kínzásoktól, hogy nem bírta vinni a keresztet, melyre majd fel kell őt feszíteni. Ezért kapták el gyorsan a római katonák – akik felügyeltek itt mindent – Simont, és kényszerítették a kereszt vitelére Jézus után. Vajon milyen gondolatai támadhattak Simonnak? A kereszt talán már össze volt kenve vérrel. Talán félt is, hogy őt is Jézus követőjének nézik, és vele együtt kivégzik. Milyen megkönnyebbülést érezhetett, amikor a vesztőhelyre érkezve a keresztet letehetette, és szabadon távozhatott, mert Jézus megfeszítésére szánták azt a keresztet.

Talán éppen ebben a pillanatban tudatosította, mit is jelent, ha valaki más hal meg őhelyette. Ezután valóban megértette, mi is történt Jézus keresztre feszítésével: egy békéltető áldozat mindenkiért, aki ezt igénybe szeretné venni!

Markus Majonica
fordította: Vass István

Kassák Lajos: Harangszó

*Feltámadott, mondják a népek és
Magsüvegelik,*

*Nevét a názáretinek, ki az ács fia volt
s megenyhült már a szél is s a rügyek
kisarjadtak.*

*Kétezer éve látják őt a vének és a gyerekek
Amint hosszú, fehér ingecskéjében lépeget
S alszik a tengerre szállt halászok bárkájában.*

*Én is emlékszem rá, mint az egykori
Játszótársra*

*S ti is útszéli csavargók és mesteremberek
A kik hű követői vagytok valamennyien
A nincstelenségben, az útban és az igazságban*

*Igen, igen, az Ő árnya is visszhangja vagyunk
mi*

*s bár nem ízlelgetjük a húsvéti bárány húsát
mindennapi kenyérünkben s vizünkben
dicsérjük,
hogy vérüinkből való s meghalt értünk
a kereszten.*

Kosár Károly (1931–2020)

„Az igaznak az emlékezete áldott” – mondja A példabeszédek könyve 10. fejezet 7. versében a szentíró. Ez az ige kínálkozik élénk, amikor megemlékezünk az alistáli gyülekezet egykori gondnokáról, idős Kosár Károlyról, aki március 19-én – mielőtt betöltötte volna 89. életévét – hazatért megváltó

Urához. Fiatalon hallotta meg Isten hívó szavát. A második világháború utáni ébredési hullám, a baráti körök alkalmi szólították meg. Többször elmondta, hogy katonaévei alatt, amit Prágában tölthetett, gyakran meglátogatta a teológiát, az ott tanuló lelkesjelölteket, és bekapcsolódott igei alkalmukba. Rengeteget olvasott, és az antikváriumokat kutatva nagyon sok értékes könyvet, enciklopédiát gyűjtött össze már katonaévei alatt. A könyveket nem csupán olvasta, de jegyzeteket is készített belőlük magának. Ezt a jó szokását élete utolsó éveig is megtartotta. 1965-ben megházasodott, Isten családjukat négy gyermekkel ajándékozta meg. Munkáséveit végig az építőiparban töltötte, az épületek vasazását készítette. Isten hívó munkatársakat is adott mellé. Gyakorlatból tudták, hogy egy épületnek szilárd alap kell. Lelki élete számára ez a szilárd alap Krisztus Jézus volt. Aktív tagja volt a gyülekezetnek mint presbiter, aztán 1987-től gondnokként szolgált két cikluson át. Kereste a lelki

alkalmakat, és nem csupán az otthoni gyülekezetében. Lelkes látogatója volt a tahi egyházzenei heteknek, én is még ifjú gyermekként ott ismerhettem meg őt. Ugyanúgy látogatta a magyarországi presbiteri konferenciákat is. Mindig kész volt a bizonyágtételre, nem szégyellt vallást tenni a Krisztusba vetett hitéről. Kedves aranymondása volt az efézusi levél 1. részének 7. verse: „Őbenne van – az ő vére által – a mi megváltásunk, bűneink bocsánata is; kegyelmének gazdagsága szerint...” Mindig hangsúlyozta, és önmagára nézve is vallotta, hogy a keresztyén ember legfőbb jellemzője az alázat és a bűnbánat, Isten felé pedig a hálaadás és az imádat. Halála előtt utolsó kérésként a 22. hallelujaéneket kérte. Utolsó bizonyágtételként álljon itt ez ének utolsó versszaka: „Lesz még dicsőbb jövőnk nekünk, jó lesz minden; / Felhőkön túl fényt lát szemünk, jó lesz minden. / Bízva Atyánk irgalmában, Jézusunknak oltalmában, / Az életben, a halálban, jó lesz minden.”

Édes Árpád

BORUM

Szarvas László

2020. március 6–8. között 8. alkalommal került megrendezésre a BORUM, a Kárpát-medencei Református Szőlészek és Borászok Fóruma. Idén a festői környezetű tokaj-hegylajai Erdőbénye adott helyet a rendezvénynek. A személyes találkozásokon és a jó borok társaságán túl az alkalom célja a legújabb borászati trendek és lehetőségek megismerése. Ezt hivatottak betölteni azok a szakmai előadások, melyek gazdagítják a rendezvény programját. Továbbá a Kárpát-medencei bortermelő vidékek és borászok megismerése lehetőséget ad a személyes tapasztalatok és kihívások megosztására, ami szakmailag hozzájárul a borkultúra ápolásához és fejlődéséhez.

Első este helyi fiatal borászok mutatkoztak be, és a saját boraikból hoztak kóstolót a vacsora mellé. Másnap délelőtt Tóbiás Zoltán helyi lelkipásztor igei bevezetőjét és a köszöntéseket

követően szakmai előadásokra került sor. Ebéd után kezdetét vette a pincéséta, ahol a helyi, kisebb borászattól egészen a hatalmas, nemzetközi borbirtokig volt szerencsénk körülnézni. Este ismét borvacsorával zártuk a napot. Vasárnap a helyi református templomban kezdődött a közös program, ahol Kocsis Attila nyugalmazott lelkipásztor, a BORUM elindítója hirdette az ígét. Istentiszteletet követően pedig a borverseny eredményhirdetésére került sor a helyi művelődési házban, majd közös ebéddel zárult az alkalom.

A találkozó csúcspontja pedig az a nemzetközi borverseny – nyugodtan mondhatjuk, hiszen az anyaországon kívül minták érkeznek Erdélyből, Délvidékről és Felvidékről is –, aminek a győztesei egy éven keresztül viselhetik a „Magyarországi Református Egyház bora” és a „Református Közéleti és Kulturális Alapítvány bora” kitüntető címet. A zsűri elnöke Kovács Pál borszakértő, aki 2019-ben elnyerte a Borászok Barátja díjat. Ebben az évben összesen 98 minta érkezett be a versenyre. A megmérettetés kuriózuma, hogy külön választanak és hirdetnek eredményt kis- és nagytermelői borok kategóriában. Ebben az esztendőben a kistermelői fehér- és vörösbor nagyarányú minősítését felvidéki borászok nyerték: Tóth József Vágfarkasról és Hudec Árpád Nagysallóról, továbbá összesen 6 arany-, 3 ezüst- és 2 bronzéremmel gazdagodtak a hazai borászok.

Összességében egy szakmailag építő, nagyon kellemes és áldott hétvégét tölthettünk Erdőbényén, élvezve a helyiek vendégszeretetét és finom borait. Reménység szerint jövőre a Balaton-felvidéken találkozunk!

Erdélyi Zoltán

FÉRFIVÁ ÉS NÖVÉ

Téli tábor 2020

Csészén töltöttünk pár napot azzal a céllal, hogy a férfi-női identitáshoz köthető témákat körbejárjuk. Bolyki László zenész, ígéhirdető, lelkigondozó, párkapcsolati és önismereti kérdésekkel foglalkozó tréner vezette a közös tematikai alkalmakat. Megjegyzem, hogy minden előadás szabadon elérhető a firesz.sk weboldalon.

László számomra hitelesen irányította a beszélgetéseket, úgy láttam, a megélt és praktikus kérdéseket próbálja előhozni, nem elbújva valamiféle klasszikus – személytelen – dogmák mögé. Kiemelném például a keresztény szolgálat és a családban felmerülő feladatok, elhívások összhangba hozását úgy, hogy mindez egymást segítse, kiegészítse, ne pedig rombolja. Bennem személyesen ez a kérdés maradt meg a tábor után: Hogyan jutok el egy élhető, egészséges, tervezhető, de mégis valamennyire természetes és laza összhangra a munka, a szolgálat és a személyes kapcsolataimban? Hogy találok rá mindebben Isten vezetésére? Válaszokból kevés van, hovatovább hajlok arra, hogy ez egyfajta művészet, mintsem megtanulható képesség. Mégis, jó erről beszélni, tapasztalatokat cserélni és látni, hogy más is hasonló kérdéseken töri a fejét.

A hivatalos témán túl a zenei dicsőítés és a közösség volt a tábor erőssége. A fireszes dicsőítések hála Istennek gyakran, ahogy most is, szívmengetőek és mondanám, hogy közelítenek a lélekben és igazságban való imádatához (Jn 4,24). Jó látni, ahogy a

törékeny emberek a hangszereiken, az idejükkel és a szívükkel a zenében próbálják nyitogatni a kapukat, amik által mi, hallgatók, együtt dicsőítők közelebb juthatunk Istenhez.

Végül pedig a személyes, baráti, testvéri közösséget említeném erősségként. Ezeken az alkalmakon van tér és idő egymással komolyan is beszélgetni. Nekem sikerült, és ezért hálás vagyok. Köszönöm a szervezőknek a befektetett energiát. Csak így tovább!

Kelemen Sándor

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

A rozsnyói tornaterem alapkőletétele

Örömteli eseménynek volt részese a rozsnyói gyülekezet és a huszonhárom éve alapított egyházi iskola. 2020. február 14-én került sor az építendő tornaterem alapkőletételére és az időkapcsolat elhelyezésére. Ebben név szerint felsorolásra került a tornaterem tervezőjének és kivitelezőjének, a gyülekezet vezetőinek és helyettes lelkipásztorának, Varga Zoltánnak a neve. Az ünnepségen sok meghívott vendég volt jelen, lelkipásztorok, iskolai előljárók. Egyházunk vezetőségét Géresi Róbert püspökhelyettes képviselte, aki a köszöntések, szavalatok, zenei betétek között ígéhirdetéssel szolgált: „erősödjete meg az Úrban és az ő hatalmas erejében” – hangzott felénk az Ef 6,10 biztató üzenete. A tornaterem a tervek szerint 2020 végére készül el.

Mixtaj Johanna

A Pátria rádió református műsorai

A Pátria rádió a vasárnapi, 10,00 órasi református istentiszteletet, másnap, azaz hétfőn 13.05-kor ismétli.

A Pátria rádió élében a rádió honlapján vagy az alábbi frekvenciákon érhető el: 89,6 MHz – Pelsőc, 91,4 MHz – Dunaszerdahely, 98,0 MHz – Losonc, 98,3 MHz – Kékkő, 98,7 MHz – Érsekújvár, 98,9 MHz – Pozsony, 102,4 MHz – Szenc, 105,8 MHz – Szepsi, 105,9 MHz – Rozsnyó, 106,2 MHz – Párkány és 106,7 MHz – Töketeres.

Erős vár a nyelv

A Jakab István-díj alapítvány kuratóriuma meghirdeti az 2019/2020-as évre vonatkozó felhívását, melyre a komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karának teológus szakos, illetve a Sárospataki Református Teológiai Akadémia teológus és lelkész szakos hallgatói jelentkezhetnek.

Az alapítvány célja, hogy évente „Erős vár a nyelv” felirattal és díjban részesítse azokat a teológus (ill. lelkész) szakos hallgatókat, akik önálló prédikációírásban és a magyar nyelv tiszta, szabatos és stílusos használatában kiemelkedően teljesítenek.

Az érme Jakab István nyelvész emlékére idézi, aki élete munkásságával segítette anyanyelvünk tisztaságának megőrzését és helyes használatával magyarságtudatunk erősítését, és a nagyobb nyilvánosság előtt megszólalók (pedagógusok, lelkészek, újságírók, stb.) közérthető, választékosabb, egyedi nyelvhasználatának kialakítását.

A díjazottak eredményességéről az alapítvány kuratóriuma dönt: I. díj 250,-€; II. díj 150,-€; III. díj 100,-€.

A pályázatra írott – minimum 4 A4-es oldal – szöveg leadásának határideje 2020. május 31. A beérkezett pályamunkákat június közepéig bírálja el a szakértői bizottság.

A díjak az intézményi tanévzáró és diplomaosztó ünnepségek keretében kerülnek átadásra.

Egyházunk vezetőségének részvétele rendezvényeken

- Február 4-én a holland GZB Missziós Közösség képviselőivel, Iwan Dekkerrel és Diane Palmmal Fazekas László püspök megbeszélte az áprilusra tervezett missziói konferencia részleteit. A találkozón Palcsó Attila külügyi tanácsos is részt vett.
- A Generális Konvent Elnöksége február 12–13. között Kaposváron tartotta soron következő ülést, amelyen egyházunkat Fazekas László püspök és Porubán Ferenc főgondokhelyettes képviselte. A tanácskozás a Generális Konvent plenáris ülésének és a Magyar Református Egység Napjának előkészítésével, a költségvetéssel, a tematikus ülések szervezésével foglalkozott, de elhangzottak beszámolók a részegyházak életéről is.
- Fazekas László püspök a Kárpát-medencei Ifjúsági Egyeztető Fórum működésének 10. évfordulója alkalmából szervezett tanácskozás utolsó napjának istentiszteletén, március 3-án a Generális Konvent nevében köszöntötte a jelen lévő nagyszámú ifjúsági lelkészt és vezetőt.

A www.reformata.sk honlapon megtalálhatóak a hallgatható és látható istentiszteletek elérhetőségei.

Igehirdetések hallgathatók a Sola rádióban: <https://soundcloud.com/reformatusradiok/sets/sola-radio-igehirdetesk>

Az *Úr harcol értetek* című sorozatban pedig minden szerdán és vasárnap új videóval jelentkezik Egyházunk a hivatalos YouTube csatornáján.

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe: Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191
Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: Fritz Beke Éva

Nyelvi lektor: Édes Enikő

Előfizethető a református lelkészi hivatalokban és a szerkesztőség címén. Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre 6 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

E-mail: ksz90kh@gmail.com

Telefon: 035/3212 106

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítjük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: Szarvas László

Nyomja: Valeur spol. s.r.o.

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09